

ΓΡΑΠΤΗ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ

ΜΑΘΗΜΑ: _____ ΑΡΧΑΙΑ _____

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: _____ ΚΑΤΣΟΥΛΙΑ _____ ΧΡΟΝΟΣ: _____

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: _____ ΤΜΗΜΑ: _____ Γ11, Γ12

Πλάτωνος, Πρωταγόρας**Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

α) Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμησαί τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὶα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, «Νείμαντος δέ μου», ἔφη, «ἐπίσκεψαι»· καὶ οὕτω πείσας νέμει.

β) Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχειρεῖ βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ καὶ οἰκίσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνάς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠΰρετο. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῆ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἰκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής —πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική— ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δεῖσας περὶ τῶ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. ἐρωτᾷ οὖν Ἐρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νεῖμω; νενέμηνται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἰκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὲ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νεῖμω;» «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θὲς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως».

Α. Να αποδώσετε στα ν.ε. τα αποσπάσματα: «ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις.... ὡς πρέπει», « ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων.... ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο.».

(Μονάδες 10)**Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. «αἰδῶς», «δίκη»: Αφοῦ αναλύσετε το περιεχόμενο των δύο εννοιῶν, να εξηγήσετε με ποιο τρόπο η «αἰδῶς» και η «δίκη» συνιστοῦν μέρη της πολιτικῆς αρετῆς και συμβάλλουν στην εμπέδωση της πολιτικῆς ενότητος. **(Μονάδες 10)**
2. Μιλώντας για την πόλη ο Αριστοτέλης υποστηρίζει ὅτι αὐτή δημιουργήθηκε για την εξασφάλιση της επιβίωσης και υπάρχει για την εξασφάλιση της ευδαιμονίας, ενώ ὁ ἄνθρωπος εἶναι «φύσει ζῶον πολιτικόν». Ποια εἶναι η θεωρία του Πρωταγόρα για τη

γένεση και το σκοπό της πόλης, όπως παρουσιάζονται στο μύθο; **(Μονάδες 10)**

3. Να δείξετε το ρόλο των θεών στο μύθο του Πρωταγόρα καθώς και το ρόλο της μοίρας (είμαρμένη) στα παραπάνω αποσπάσματα και πώς εξηγείται αυτός. **(Μονάδες 10)**

4. Να απαντήσετε με Σ (ωστό) ή Λ (άθος) **(Μονάδες 10)**

	Σ	Λ
α. Χάρη στον Σωκράτη οι φιλόσοφοι άρχισαν να ασχολούνται με τον άνθρωπο και την κοινωνία		
β. Ο Μέλητος είχε εκλεγεί στρατηγός το 409 και είχε εξοριστεί από τους Τριάκοντα		
γ. Ο Πλάτωνας θεωρούσε τα μαθηματικά απαραίτητη προϋπόθεση για τη διδασκαλία της διαλεκτικής		
δ. Στον πρόλογο του «Πρωταγόρα» παρακολουθούμε την εικόνα ενός στιγμιότυπου της ζωής των νέων στην Αθήνα		
ε. Ο Πλάτωνας απορρίπτει εντελώς την αξία της συμβολικής μυθικής αφήγησης.		

(Μονάδες 10)

5. α) Να γράψετε δυο ομόρριζες λέξεις της αρχαίας ή της νέας ελληνικής, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **βωμούς, μετεχόντων, συναγωγοί, ήλθεν, νενέμηνται**
β) Να βρείτε στο κείμενο λέξεις ετυμολογικά συγγενείς με τις παρακάτω: **μερίδιο, κρασί, διοικητής, αντίδοτο, προσθήκη.**

(Μονάδες 5+5)

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ, Περί Ειρήνης §119-121

ἦν γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διεξίητε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, εὐρήσετε **τὴν μὲν ἀκολασίαν** καὶ τὴν ὕβριν τῶν κακῶν αἰτίαν γιγνομένην, τὴν δὲ σωφροσύνην τῶν ἀγαθῶν. Ἦν ὑμεῖς ἐπὶ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἐπαινεῖτε, καὶ νομίζετε τοὺς ταύτῃ χρωμένους ἀσφαλέστατα ζῆν καὶ **βελτίστους** εἶναι τῶν πολιτῶν, τὸ δὲ κοινὸν **ἡμῶν** οὐκ οἴεσθε δεῖν τοιοῦτον παρασκευάζειν. καίτοι προσήκει τὰς ἀρετὰς ἀσκεῖν καὶ τὰς κακίας φεύγειν πολὺ μᾶλλον **ταῖς πόλεσιν** ἢ τοῖς ἰδιώταις. ἀνὴρ μὲν γὰρ ἀσεβὴς καὶ πονηρὸς τυχὸν ἂν φθάσειε τελευτήσας πρὶν δοῦναι δίκην τῶν ἡμαρτημένων· αἱ δὲ πόλεις διὰ τὴν ἀθανασίαν ὑπομένουσι καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας. Ὡν ἐνθυμουμένους χρὴ μὴ προσέχειν τὸν νοῦν **τοῖς** ἐν τῷ παρόντι μὲν **χαριζομένοις**, τοῦ δὲ μέλλοντος χρόνου μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιουμένοις.

- διεξίητε: διεξέρχομαι= εξετάζω προσεκτικά

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το κείμενο (Μονάδες 20)

2. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται

α) **τὴν ὕβριν**: δοτική και κλητική ενικού

ὕμεῖς: γενική ενικού και πληθυντικού

τῶν ἰδιωτῶν: αιτιατική ενικού και πληθυντικού

ἀνὴρ: αιτιατική ενικού και δοτική πληθυντικού

τὸν νοῦν: κλητική ενικού και ονομαστική πληθυντικού (Μονάδες 5)

β) **εὐρήσετε**: απαρέμφατο του ίδιου χρόνου και β' πληθυντικό προστακτικής αορίστου β'

νομίζετε: β' πληθ. υποτακτικής ενεστώτα και απαρέμφατο αορίστου

εἶναι: γ' πληθυντικό οριστικής και ευκτικής μέλλοντα

παρασκευάζειν: γ' ενικό προστακτικής ενεστώτα και β' ενικό οριστικής

παρατατικού

προσέχειν: γ' ενικό ευκτικής μέλλοντα (2 τύποι) (Μονάδες 5)

3. α) Να αναγνωριστούν συντακτικῶς οι λέξεις: **τὴν ἀκολασίαν, βελτίστους, ἡμῶν, ταῖς πόλεσιν, τοῖς χαριζομένοις**, (Μονάδες 5)

β) «τὸ δὲ κοινὸν ἡμῶν οὐκ οἴεσθε **δεῖν** τοιοῦτον παρασκευάζειν»: Να αναγνωριστεῖ το απαρέμφατο «**δεῖν**» (εἶδος, συντακτικὸς ρόλος), να δηλωθεῖ το υποκείμενό του και να αιτιολογηθεῖ (Μονάδες 5)